

Heikki Jolma

Jolmantie 22
95700 Pello
Puh: 0400 180704

heikki.jolma@vaylanviehelupa.fi
www.vaylanviehelupa.fi

Maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpo

Maa- ja metsätalousministeriö
petteri.orpo@mmm.fi

Tiedoksi kirjelmän lopussa mainituille henkilöille.

Arvoisa maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpo,

odottavan aika on pitkä. – Jo kuukausi sitten käännyimme puoleenne kirjeitse [*oheen liitettyinä*]. Emme ole saaneet Teiltä vastausta tai muuta ilmoitusta.

Asiamme koskee Tornionjoen lohiregalea. Selvityksistämme ilmenee, että valtion toimet ja käsitykset ovat ristiriitaisia ja oikeudellisesti perustelematta. Lohiregalesta ei ole mainintaa kansallisessa lainsäädännössä. Muistutamme samalla siitä, että Ruotsin kuninkaan regalealue ei edes ole ulottunut Marjosaaren yläpuolisille vesille, jossa jakokuntiemme perustaman Väylän viehelupa-alueen kalastusalueet ovat. Tämän todistaa mm. Ruotsin korkeimman oikeuden päätös 15.5.1951. Suomen ja Ruotsin yhteisen rajajokisopimuksen hallituksen esityksessä HE 264/2009 mainitaan Ruotsin valtion tulkinta lohenkalastuksen omistuksesta: *”lohen ja taimenen kalastusoikeus on Ruotsissa kytköksissä kiinteistön omistukseen ja rajoittuu siten kiinteistörajojen mukaan.”*

Pohjoismaiden neuvoston aloitteesta 1957 perustettu Pohjoismainen vesivoimakomitea selvitti Kalix- ja Tornionjokien rakentamista voimantuotantoon. Kruununkalastuksesta vesivoimakomitean oikeudellinen alakomitea on lausunnoissaan kirjannut huomioon otettavaksi: ”*Ruotsissa on myyty useimmat kruununkalastukset joissa. Kainuunjoessa [Kalixjoki] on kruunun omistuksessa vain lohenkalastus ja Tornionjoessa Tornionjoen regaalinen lohenkalastus.*” – Maintaa ei olisi, jos regaalinen lohenkalastus tarkoittaisi lohenkalastuksen omistusoikeutta. Oikeusoppineet Eero Manner ja Kyösti Haataja sekä M-L Honkanen ovat kaikki päätyneet siihen, että lohiregalea voidaan tarkastella ainoastaan fiskaalisena hyötymisenä veronkannon näkökulmasta.

Lohiregaalista ei ole säädetty Suomen laissa ja sitä on turha sieltä hakea, koska Suomen valtio luopui Ruotsin kuninkaan vanhoista regaalista veroista, kun kruununkymmenykset lakkautettiin Suomessa 1.1.1925 alkaen. Tämä pitäisi jo viimein ottaa huomioon myös ministeriössä. Lain mukaan Suomen valtion tulee palauttaa lainperusteetta lohiregalen perusteella keräämänsä varat oikeille omistajille korkoineen, koska 12.1.1962 annettu laki (39/62) määrää kymmenykset jaettaviksi vesialueiden [s.o. kalastusoikeuksien] omistajille.

Vuosien varrella olemme moneen eri kertaan esittäneet kalastusviranomaiselle kirjallisen selvityspyynnön regaleasian selvittämiseksi. Vaikka valtiolla on täysi näyttö- ja selvitysvelvollisuus, kalastusviranomainen ei ole esittänyt ainuttakaan asiakirjaa, lakia ja tuomiota tai muuta sovellettua oikeusperustetta, jossa osoitetaan valtion omistus lohen ja taimenen kalastukseen Väylän viehelupa-alueessa olevien kalastus- ja osakaskuntien alueilla. Kalastusviranomainen ei ole suostunut antamaan Väylän viehelupa-aluetta koskevista päätöksistä minkäänlaista viranomaispäätöstä edes erikseen sitä vaadittaessa. Oikeusturvan kannalta kalastusviranomaisen menettely ei ole hyväksyttävissä.

Halusimme asiointilan korjausta jo kuluneelle kesälle, josta syystä teimme julkisen kantelun asiasta 30.1.2014 kirjelmällämme valtioneuvostolle esittäen valtioneuvostolle kysymyksen: *Saako Suomen tasavallan valtioneuvosto järjestettyä Tornionjoen viehekalastuksen lainmukaisesti jo ensi kesäksi ja jäämme odottamaan valtioneuvoston pikaista yhteydenottoa.* – Minkäänlaista vastausta emme ole saaneet. Sen sijaan kalastusviranomainen on jatkanut toimintaansa vanhaan tapansa. Kalastuskauden alkaessa jouduimme peräämään oikeuksiamme käräjäoikeudelta turvaamistoimella, jonka kalastusviranomainen vesitti hakemalla vastineelleen jatkoaikaa kalastuskauden yli. Valtion kanta ei voi perustua vastustukseen jo asian selvittämisvelvollisuuden vuoksi.

Arvoisa maa- ja metsätalousministeri; lienee selvää, että olemme osoittaneet kalastusviranomaisen lakiin perustumattoman menettylyn. **Teillä**, arvoisa ministeri, **on valta** viheltää peli poikki. Yksinkertaisimmillaan se on **julkinen julistus**, jolla SUOMEN TASAVALLA LUOPUU keskiaikaisen feodaalilaitoksen regaalioikeuden käyttämisestä Tornionjoella. Lohiregaalista luopumalla valtio ei menetä yhtään mitään, sillä eihän se voi menettää mitään sellaista, mitä sillä ei edes ole. Odotamme edelleen vastaustanne kysymykseemme.

Kysyimme: *Aikooko arvoisa ministeri jatkaa kalastusviranomaisen Suomen lakiin ja oikeusnormeihin perustumatonta linjaa, vai saatetaanko Suomen laki kaikessa sen merkityksessä voimaan myös täällä meidän asuinalueellamme Tornionjokivarressa?*

Odotan edelleen pikaista vastaustanne.

Pello 17. päivänä syyskuuta 2014

Kunnioittavasti

Heikki Jolma

pj. Väylän viehelupa-alue, Y-tunnus: 2549362-2

Aikaisemmat kirjelmämme löytyvät linkeistä kotisivullamme:
www.vaylanviehelupa.fi

Tiedoksi:

Suomen tasavallan presidentti Sauli Niinistö presidentti@tpk.fi

Alexander Stubb alexander.stubb@vnk.fi

Anna-Maja Henriksson anna-maja.henriksson@om.fi

Ville Niinistö ville.niinisto@ymparisto.fi

Jaakko Jonkka jaakko.jonkka@okv.fi

Esa Tammelin esa.tammelin@vtv.fi

Eero Heinäluoma eero.heinaluoma@eduskunta.fi

Johannes Koskinen johannes.koskinen@eduskunta.fi

Jari Leppä jari.leppa@eduskunta.fi

Martti Korhonen martti.korhonen@eduskunta.fi

Timo Korhonen timo.korhonen@eduskunta.fi

Heikki Autto heikki.autto@eduskunta.fi

Markus Lohi markus.lohi@eduskunta.fi

Eeva-Maria Maijala eeva-maria.maijala@eduskunta.fi

Markus Mustajärvi markus.mustajarvi@eduskunta.fi

Hanna Mäntylä hanna.mantyla@eduskunta.fi

Johanna Ojala-Niemelä johanna.ojala-niemela@eduskunta.fi

Simo Rundgren simo.rundgren@eduskunta.fi

Heikki Jolma

Jolmantie 22
95700 Pello
Puh: 0400 180704

heikki.jolma@vaylanviehelupa.fi
www.vaylanviehelupa.fi

Maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpo

Maa- ja metsätalousministeriö
petteri.orpo@mmm.fi

Arvoisa maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpo,

Olen ilokseni saanut kuulla, että Teillä on edeltäjiänne paremmin tietoa sekä halukkuutta parantaa luonnonlohen asemaa ja sen kestäväää hyödyntämistä. Käännyn puoleenne, koska haluan tuoda tietoonne että hallintoonne kuuluva Suomen kalastusviranomaisen käyttää ylivaltaa yksityisten omistuksiemme alueella vedoten sellaiseen valtiolliseen etuoikeuteen, ns. LOHIREGAALIin, johon Suomen laki tai muu oikeusnormi eivät tunne perustetta.

Vaikka Tornionjokea ei valjastettu sähköntuotantoon eikä mitään muutakaan syytä lohen jokikalastuksen lopettamiseen ollut, kalastusviranomaisen lopetti Tornionjoen lohen jokikalastuksen 60-luvulla [*viimeinen lohipato purettiin jokisuusta 1972*] ja siirsi sen kokonaan merikalastukseksi. Siirtämällä lohenkalastuksen merelle Suomen kalastusviranomaisen on vuosikymmenien aikana aikaansaanut **mittaamattoman suuren tulonsiirron** Tornionjokivarren ihmisiltä meri- ja rannikkoalueiden ammattikalastajien eduksi.

Lohiregaaliin vetoamalla erityiset virkamiehet Maa- ja metsätalousministeriössä sekä Lapin ELY-keskuksessa ovat aina **toimineet virkavaltaisesti ja syrjineet** Tornionjoella alueen alkuperäisväestöä kieltämällä heidän kalastusoikeutensa ja omistajalle kuuluvan puheoikeuden omaan omistukseensa. Lohiasetuksia valmis- televiin työryhmiin ei ole koskaan kelpuutettu edustusta Tornionjokivarresta. Kyseenalaisella toiminnallaan kalastusviranomaisen on edistänyt tarkoituksia, jotka monelta osin voidaan katsoa lähinnä rakenteelliseksi korruptioksi.

Lohi on **lappilainen resurssi**, joten on paitsi arveluttavaa, myös erittäin valitettavaa, että rajajokisopimuksen arkkitehtinä ja lohvastaavana ministeriössänne toimii ammattikalastajien ja suomenruotsalaisten edunvalvoja. Virkamiestyön korruptoituminen on näkyvä; kun meitä on virkavaltaisesti syrjitty, Ahvenanmaan maakunta vapautettiin Sirkka-Liisa Anttilan lohiasetuksella 190/2008 kokonaan lohen kevätkalastuskiellosta. – Ei ole vaikeata kuvitella, millainen kohu nousisi, jos maamme suomenruotsalaista vähemmistöä kohdeltaisiin kuin meitä on kohdeltu täällä Tornionjokivarressa!

Oikeuskansleri Jaakko Jonkka lausui vastauksessaan 15.3.2012 [Dnro OKV/1131/1/2011] lohikiintiöden käsittelystä: *"en voi täysin yhtyä ministeriön näkemykseen siitä, että asian käsittely EU17-jaostossa sen laajassa kokoonpanossa korvaa kansalaisten kuulemisen. Kokoonpanonsa puolesta jaoston ei voi katsoa edustavan kansalaisia ainakaan siinä laajuudessa kuin tiedonanto antaa olettaa.*

Samasta syystä en saata yhtyä siihenkään ministeriön näkemykseen jaostossa edustettuna olevan Kalatalouden Keskusliiton asemasta tässä asiassa, kun otetaan huomioon sen jäsenistön koostumus ja siitä johtuvat erilaiset ja keskenään vastakkaiset intressit."

Kun pääministeri Jyrki Katainen vieraili viime keväänä täällä Pellossa, pääministeri lausui 15.5.2014 asiasta hyvin rohkaisevasti [Meän Tornionlaakso 22.5.2014]: *"Pienen miettimisen jälkeen Katainen muistaa mitä regaleoikeus tarkoittaa ja sanoo, että Tornionjoella sille ei oikein löydy perusteita, kun vertaa muihin jokiin. Hyvä lähtökohta olisi vapauttaa lohilupien myynti paikallisille."*

Viitataan vielä siihen, että historiallinen fakta on, että Ruotsin kuninkaan regaali-alue ei ole koskaan ulottunut jakokuntiemme vesialueille, joille 2013 perustimme **Väylän viehelupa-alueen**. Tunnustettujen oikeusoppineiden, Eero Manner ja Kyösti Haataja, mukaan kruunun regaali-oikeus ei ole koskaan käsittänyt oikeutta vesialueisiin pohjineen eikä sulkenut pois yksityistä omistusoikeutta. Se on merkinnyt ainoastaan **kruunun verotusoikeutta**. – Lohiregaali ei ole koskaan luonut valtiolle omistusta tai hallintaa, vaan ollut **kruunun ottama etuoikeus saaliiseen**. Valtio luopui tästä etuoikeudesta, kun kruununkymmenykset lakkautettiin Suomessa 1.1.1925 alkaen.

Valtio ei omista lohta Väylän viehelupa-alueella, koska sitä ei ole lain vaatimalla tavalla osoitettu. Lohiregaali ei anna lainmukaista perustetta valtion lohenomistukseen toisen alueella. Maa- ja metsätalousministeriö ja Lapin ELY-keskus eivät voi myydä toisen omaisuutta eivätkä luovuttaa toisen omaisuutta kolmannen tahon myytäväksi, vaan valtiolla on itsellään velvollisuus näyttää omistuksensa, jota ei ole tehty. Voimassa olevan kalastuslain 5 §:n mukaan oikeus harjoittaa kalastusta ja määrätä siitä alueellamme kuuluu kalastusoikeuden haltijoina **yksinomaan meille**.

Lohiregaali nousi erityiseen agendaan viime vuonna,

kun kalastusviranomaisen kielsi meiltä Pellon-Kolarin alueen kalastusoikeuden haltijoilta lohenkalastuslupien myynnin kalastusoikeuksiemme alueella noin 70 km pituisella Suomen puoleisella osalla Tornionjokea Juoksengista Väylänpäähän eli Juoksengin kalastuskunta, Niemen-Saloniemen kalastuskunta, Turtolan kalastuskunta, Pellon kalastuskunta, Lempeän kalastuskunta, Kiuruniemen kalastuskunta ja Väylänpään yhteisen vesialueen osakaskunta [yhdessä Väylän viehelupa-alue].

Vaikka Suomen ja Ruotsin rajajokisopimus ei mitenkään edellytä koko jokialueen kattavaa yhteislupamenettelyä, meiltä evättiin oikeus kalastuslupien myyntiin omilla kalastusalueillamme. Kalastusviranomaisen valtion lohiregaalin perusteella harjoittama ja vain lohen viehekalastukseen kohdistuva täysin eriarvoinen ja muista poikkeava kohtelu yksityisten osakaskuntiemme alueella Tornionjoella **täyttää laittoman menettelyn ja syrjinnän kriteerit.**

Kalastusviranomaisen toiminta on, paitsi vailla lainperustetta, ollut erityisen virkavaltaista, sillä kieltäytymällä virkamiespäätöksestä kalastusviranomaisen eväsi meiltä myös valitusosoituksen. Toimiaan kalastusviranomaisen on perustellut valtion lohiregaalilla, jonka perusteella se **katsoo** valtion omistavan lohen jakokuntiemme yksityisten kalastusoikeuksien alueella.

Osakaskuntiemme lohenkalastuslupien myynti annettiin etuoikeudella Tornion-Muonionjoen-Könkämäenon (lyhentäen T-M-K) viehekalastuksen yhteislupa-alueeseen kuuluville osakaskunnille. Kalastusviranomaisen päätöksestä meidät otettiin yksipuolisesti ja vastoin suostumustamme osaksi T-M-K yhteislupa-alueen myyntialuetta samalla, kun meidät, T-M-K yhteislupa-alueesta eronneet ja Väylän viehelupa-alueen perustaneet osakaskunnat, jätettiin pois alueiltamme kerätyjen lupien kautta saatujen varojen jaosta. Kalastuskautena 2013 T-M-K yhteislupa-alue myi kalastuslupia, jolla saattoi kalastaa Väylän viehelupa-alueella, **9 544 kpl** myyntihinnaltaan **347 748,- euroa.**

Kun kalastusviranomaisen ilmoitti median kautta [YLE-Perämeri 30.5.2013 klo 16:26] Tornionjoen kalastusjärjestelystä, jonka mukaan lohenkalastus osakaskuntiemme jokialueella ei edellyttänyt osakaskuntiemme lupaa, **omistuksiemme arvo romahti.** Väylän viehelupa-alueen lupia ostettiin vuonna 2013 **vain 115 kpl.** Myyntikulujen vähentämisen jälkeen tästä kertyi tuottoa **3 114,- euroa,** josta on maksettu arvonlisävero. Lienee selvää, että **haluamme korvauksen** kalastusviranomaisen meille aiheuttamista menetyksistä.

Olimme aikaisemmin merkittävän suuri [≈70 km] osa Tornion-Muonionjoen-Könkämäenon viehekalastuksen yhteislupa-alueita, josta erosimme, koska tilanne on nyt tyystin toinen verrattuna aikaan, jolloin T-M-K yhteislupa-alue perustettiin suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission toimesta vuonna 1993. Silloin elettiin viljelylohen "kulta-aikaa" ja lohi kalastettiin lähes 100 %:sti mereltä. Aktiivisten kansalaisten ansiosta lohi saatiin nousemaan Tornionjokeen Suomen [Maa- ja metsätalousministeriön!] brutaalista vastustuksesta [*Euroopan komission kalatalouspäällikkö Carla Montesi'n mukaan*] huolimatta ja lohi tuo jälleen runsautta väylänvarteen.

Koska kalastusviranomaisen ei ryhtynyt minkäänlaisiin toimenpiteisiin saattaakseen kalastuksen järjestämisen alueellamme lain mukaiseksi ja koska kalastusviranomaisen ei suostunut antamaan viranomaispäätöstä kalastusjärjestelystään, **meidät pakotettiin hakemaan oikeuttamme Kemi-Tornion käräjäoikeudelta.** – Jouduimme hakemaan oikeutta tuomioistuimelta, koska kokoomuslainen maatalousministeri ja hänen kokoomuslainen valtiosihteerinsä eivät kyenneet hoitamaan tehtäviään Suomen lain mukaisesti.

Tänä kesänä Tornionjoen lohi on näyttänyt biologisen potentiaalinsa, nyt sen on saatava näyttää myös taloudellinen potentiaalinsa.

Viimeiset vuosikymmenet ovat osoittaneet, että lohen sekakantakalastus merialueilla on taloudellisesti täysin kestävä. Kuten muuallakin, taloudellinen po-

tentiaali löytyy lohien **virkestys- ja urheilukalastuksesta** lohien kotijoissa. Tornionjoella tämä pätee erityisesti, koska Tornionjoen lohienkalastus on nyt halvempaa kuin missään muualla. Toisin sanoen Tornionjoen lohiresurssia myydään liian halvalla, mikä johtuu täysin siitä, että Tornionjoen lohienkalastus on **sosialisoitu** koko jokea käsittävällä yhteisluvalla. Tornionjoen lohien myyminen koko jokialuetta käsittävällä luvalla on yhtä sulaa hulluutta kuin parhaiden vuosikertaviinien myyminen talon karahviviinin hinnalla.

Olosuhteet ovat entistäkin selvemmin lohien jokikalastuksen puolella niin biologisesti, ekososiaalisesti ja taloudellisesti. Kun lohienkalastus Tornionjoella vapautetaan valtion ikeestä ja osakaskunnat pääsevät itse kehittämään Tornionjoen lohienkalastusta, sille käy kuten muuallakin. Hinta muodostuu lohien tarjoaman potentiaalimukaan markkinavoimien ehdoilla. Kun lohien matkailukalastuksesta on odotettavissa tuottoa, siihen myös sijoitetaan ja lohienkalastus tuotteistuu myös Tornionjoella. Siitä syntyy työpaikkoja ja hyvinvointia enemmän kuin koskaan merellä.

Lähetimme 30.1.2014 avoimen kantelukirjeen valtioneuvostolle [*oikeuskanslerilla – sekä ohessa*]. Olemme nyt myös jättäneet Kemin-Tornion käräjäoikeudelle vaatimuksemme Tornion-Muonionjoen-Köngämäen viehekalastuksen yhteisluvan käyttämisen välitöntä kieltämistä alueillamme. Asia on parhaillaan lausunnolla Lapin ELY-keskuksessa, joka asiasta tietoisena on hakenut vastaukselleen jatkoaikaa ja antaa siten vain vahinkomme kasvaa.

Teillä, arvoisa maa- ja metsätalousministeri, **on valta** viheltää peli poikki. Yksinkertaisimmillaan se on **julkinen julistus**, jolla **SUOMEN TASAVALTA LUOPUU** keskiaikaisen feodaalilaitoksen regaalioikeuden käyttämisestä Tornionjoella. Lohiregaalista luopumalla valtio ei menetä yhtään mitään, sillä eihän se voi menettää mitään sellaista, mitä sillä ei edes ole.

Tässä on kokoomusvaikuttajilla näytön paikka siitä, onko puolue yksityisen omaisuuden asiassa, vai onko Kokoomus kansallistamassa yksityiset kalastukset, jota sama kalastusviranomaisena, joka täällä Tornionjoella toimii ilman lainperustetta, on uudella kalastuslainsäädännöllä nyt aikaan saattamassa.

Kysynkin: *Aikooko arvoisa ministeri jatkaa kalastusviranomaisen Suomen lakiin ja oikeusnormeihin perustumatonta linjaa, vai saatetaanko Suomen laki kaikessa sen merkityksessä voimaan myös täällä meidän asuinalueellamme Tornionjokivarressa?*

Jään toiveikkaana odottamaan vastaustanne.

Pello 16. päivänä elokuuta 2014

Kunnioitavasti

Heikki Jolma
pj. Väylän viehelupa-alue

Tiedoksi kansanedustajille:

Heikki Autto
Jari Leppä
Markus Lohi
Timo Korhonen
Eeva-Maria Maijala
Markus Mustajärvi
Hanna Mäntylä
Johanna Ojala-Niemelä
Simo Rundgren